

การศึกษาแนวทางการป้องกันการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุในจังหวัดอุบลราชธานี

A Study on Preventive Measures Against the Violation of Monastic

Discipline of Buddhist Monks in Ubon Ratchathani Province

¹พระพิพัฒน์กิตต์ กิตติวณฺโณ (วรรณภูมิ), ²พระอธิการสุภาพร
เดชโร และ ³นคร จันทราช

¹Phra Phiphatthanakit Kittiwanno (Wanpham), ²Phraathikarn Suphaphorn
Tejadharo, and ³Nakhon Jantharach

^{1,2,3}วิทยาเขตอุบลราชธานี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^{1,2,3}Ubon Ratchathani Campus, Mahachulalongkomrajavidyalaya University.

¹Corresponding Author's Email: Wrrnphumisthitphr@gmail.com

Received: September 21, 2025; **Revised:** December 12, 2025; **Accepted:** December 14, 2025

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุในจังหวัดอุบลราชธานี 2) เพื่อศึกษาแนวทางป้องกันการละเมิดพระวินัยของของพระภิกษุในจังหวัดอุบลราชธานี และ 3) เพื่อหาแนวทางการป้องกันการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุในจังหวัดอุบลราชธานีเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 25 รูป/คน ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุในจังหวัดอุบลราชธานีมีสภาพปัญหาการละเมิดพระวินัย 3 ประการ คือ 1) ปัญหาการบังคับใช้พระวินัย 2) ปัญหาด้านกฎหมาย และ 3) ปัญหาด้านกระบวนการจัดการ ส่วนแนวทางป้องกันการละเมิดพระวินัยของของพระภิกษุในจังหวัดอุบลราชธานีมีแนวทางป้องกันการละเมิดพระวินัย 3 ประการ ได้แก่ 1) แนวทางในการป้องกันด้านพระวินัย 2) แนวทางในการป้องกันด้านกฎหมาย และ 3) แนวทางการป้องกันด้านกระบวนการจัดการ ในส่วนการหาแนวทางการป้องกันการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุในจังหวัดอุบลราชธานีพบว่า แนวทางการป้องกันการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุนั้นพระสังฆาธิการผู้ปกครองในระดับต่างๆ ควรให้มีการตรวจประวัติอาชญากรรมตรวจสอบสารเสพติดผู้ที่จะเข้ามาบวชเป็นพระภิกษุในพระศาสนา รวมทั้งมีพระวินยาธิการบูรณาการร่วมกันกับฝ่ายบ้านเมืองเข้าตรวจเยี่ยมตามวัดในเขตของตนอยู่บ่อยครั้งให้พระภิกษุได้อยู่ภายใต้กรอบพระวินัยและกฎหมายไม่ให้เกิดการทำผิดกฎหมายหรือการล่วงละเมิดพระวินัย พร้อมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งกับการทำหน้าที่ของพระวินยาธิการอย่างบริสุทธิ์ตรงไปตรงมาภายใต้กรอบพระวินัยและกฎหมายอยู่ตลอดเวลา

คำสำคัญ: แนวทางการป้องกัน; พระภิกษุ; การละเมิดพระวินัย

Abstract

This research article has three objectives: 1)To examine the current problems related to the violation of monastic discipline (Vinaya) among Buddhist monks in Ubon Ratchathani Province 2) To study preventive measures against the violation of monastic discipline among monks in Ubon Ratchathani Province; and 3)To propose approaches for preventing monastic disciplinary violations among monks in Ubon Ratchathani Province.This is a qualitative study that analyzes data from documents and in-depth interviews with 25 key informants.The findings reveal that violations of monastic discipline among monks in Ubon Ratchathani Province fall into three major categories: 1)Problems related to the enforcement of monastic discipline; 2)Legal problems; and 3)Problems related to administrative processes.Regarding preventive measures, three key approaches are identified: 1)Prevention based on monastic disciplinary principles; 2) Prevention through legal mechanisms; and 3) Prevention through administrative and managerial processes For the development of preventive strategies, the study finds that ecclesiastical administrators at various levels should implement background checks and drug screenings for individuals seeking ordination. Additionally, monastic disciplinary officers (Phra Vinayadhiḥkarn), in collaboration with civil authorities, should regularly inspect temples within their jurisdiction to ensure that monks comply with both monastic discipline and secular law, thereby preventing misconduct or violations of the Vinaya. The study also emphasizes strengthening the integrity, transparency, and effectiveness of monastic disciplinary officers in carrying out their duties strictly within the framework of monastic discipline and the law.

Keywords: Preventive Measures Against; Buddhist Monks; Violation of the Vinaya

บทนำ

จังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดใหญ่ มีวัดและพระสงฆ์จำนวนมาก ทำให้การบริหารคณะสงฆ์เป็นเรื่องซับซ้อนและควบคุมได้ยากส่งผลให้เกิดปัญหาการละเมิดพระวินัยอย่างต่อเนื่องซึ่งปรากฏในสื่อหลายรูปแบบทุกปีการละเมิดพระวินัยเป็นประเด็นทางศาสนาและสังคมที่กระทบต่อความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนโดยตรงแม้พระวินัยจะถูกวางไว้เป็นหลักควบคุม แต่การเปลี่ยนแปลงของสังคมทำให้ยังพบการฝ่าฝืนอย่างต่อเนื่องการใช้เพียงพระวินัยไม่เพียงพอจึงจำเป็นต้องบูรณาการร่วมกับกฎหมายบ้านเมืองและข้อบังคับสงฆ์ปัญหาที่เกิดขึ้นสะท้อนความบกพร่องทั้งในระดับปฏิบัติและการกำกับดูแลของคณะสงฆ์ดังนั้นจึงจำเป็นต้องศึกษาและพัฒนาแนวทางการป้องกันการละเมิดพระวินัยที่สอดคล้องบริบทอุบลราชธานีและสังคมปัจจุบัน

จากการแก้ไขปัญหาการละเมิดพระวินัยดังกล่าวตามพระธรรมวินัยนั้นเป็นวิธีที่พระพุทธองค์ทรงใช้ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว และสามารถยุติปัญหาที่เกิดขึ้นในสมัยพุทธกาลได้ดี แต่ในปัจจุบันพบว่ายังมีพระสงฆ์และชาวพุทธบางส่วนที่นิ่งนอนใจและปล่อยปละละเลย ไม่ดำเนินการแก้ไขปัญหาการละเมิดพระธรรมวินัยตามหลักที่บัญญัติไว้ในพระไตรปิฎก และบางครั้งยังร่วมมือในการละเมิดพระธรรมวินัยเองด้วย อธิเทพ ทาผา (2549) นอกจากการใช้หลักพระธรรมวินัยในการแก้ไขการละเมิดพระธรรมวินัยของพระภิกษุที่กระทำผิดยังมีหลักของกฎหมายที่สามารถนำมาปรับใช้ร่วมกับพระธรรมวินัยได้เป็นอย่างดี

ในความเป็นจริงพบว่า ในสมัยและสังคมที่เปลี่ยนไปทำให้ไม่สามารถใช้เพียงหลักพระธรรมวินัยแบบดั้งเดิมได้จึงมีความจำเป็นที่นักกฎหมายมาใช้เพื่อเพิ่มเติมเต็มบรรทัดฐานของการแก้ไขปัญหพระสงฆ์ที่ละเมิดพระวินัยได้อีกทางหนึ่งเป็นอย่างดี (พระมหาเสรีชน นริสโร, 2558) อาทิ เช่น กรณีเรื่องพระสงฆ์กับเงินซึ่งจำเป็นจะต้องบูรณาการร่วมกับกฎหมายของสังคมกับพระธรรมวินัยในทางพระพุทธศาสนาเพราะอาศัยพระวินัยฝ่ายเดียวอาจจะไม่เป็นการแก้ปัญหาที่ชัดเจน ต้องอาศัยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับหรือพระราชบัญญัติคณะสงฆ์เข้ามาควบคุมดูแลด้วย เพราะพระสงฆ์ก็ล้วนเป็นพลเรือนในสังคมควรที่จะอยู่ในบรรทัดฐานเดียวกัน เมื่อกระทำความผิดก็ต้องรับผิดชอบและรับการลงโทษตามความผิดของตนที่กระทำ

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาเรื่องการศึกษาแนวทางการป้องกันการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุในจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุและเสนอกระบวนการจัดการแก้ไขปัญหาการละเมิดพระวินัยว่าควรมีแนวทางอย่างไร กระบวนการจัดการอย่างไร ควรดำเนินการด้วยหลักใดบ้างที่นอกเหนือจากบทบัญญัติพระธรรมวินัยที่จะเสริมสร้างแนวทางป้องกันการละเมิดพระธรรมวินัยของพระสงฆ์ไทยในจังหวัดอุบลราชธานีเพื่อให้เกิดความงามตามกรอบพระธรรมวินัย ส่งเสริมต่อการดำรงอยู่ของพุทธศาสนาด้วยแนวทางการจัดการที่ดีงามสอดคล้องต่อหลักการมีส่วนร่วมของสังคมและยุคสมัยในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุในจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อเสนอแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุในจังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อหาแนวทางการป้องกันการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุในจังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาในเชิงเอกสาร (Documentary Study) ทำการศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานจากการศึกษาข้อมูล หนังสือ บทความ เอกสาร งานวิทยานิพนธ์ งานวิจัย รวมทั้งสื่ออินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวกับการศึกษาแนวทางการป้องกันการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุในจังหวัดอุบลราชธานี

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาเชิงคุณภาพในภาคสนาม (Qualitative Research) ทำการศึกษาและคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาแนวทางการป้องกันการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุในจังหวัดอุบลราชธานีในพื้นที่ประกอบการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 พื้นที่และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในส่วนพื้นที่วิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ในการวิจัยในจังหวัดอุบลราชธานี ส่วนผู้ให้ข้อมูลสำคัญผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) เกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบการวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการป้องกันการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุในจังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยแบ่งกลุ่มสัมภาษณ์ออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 กลุ่มพระสงฆ์จำพรรษา จำนวน 10 รูป กลุ่มที่ 2 กลุ่ม นักวิชาการทางด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 5 คน และกลุ่มที่ 3 กลุ่มพุทธศาสนิกชนจำนวน 5 ท่าน รวมจำนวนทั้งหมด 25 รูป/คน

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าผู้ศึกษาใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลโดยมีแบบสัมภาษณ์ ใช้สำหรับประกอบการสัมภาษณ์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาแนวทางการป้องกันการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุในจังหวัดอุบลราชธานี

ขั้นตอนที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงเอกสาร (Documentary Study) เพื่อศึกษา ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหลักฐานจากการศึกษาข้อมูล จากตำรา หนังสือ บทความ วารสาร เอกสาร งานวิทยานิพนธ์ งานวิจัย รวมทั้งสื่ออินเทอร์เน็ต

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ มีขั้นตอนดังนี้ 1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี ถึงชุมชนที่เป็นพื้นที่เป้าหมายในการลงเก็บข้อมูลและปฏิบัติการในพื้นที่ตามจำนวนที่กำหนดไว้ที่ผู้วิจัยลงพื้นที่ศึกษาเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลการสำรวจเชิงประจักษ์และการสัมภาษณ์ตามประเด็นการสัมภาษณ์ โดยติดต่อประสานงานเพื่อยืนยันกำหนดการสัมภาษณ์ทุกครั้งและทำการบันทึกในเอกสารด้วยผู้ทำการศึกษาวิจัยเองทุกสถานที่ หากผู้ทำการสัมภาษณ์ประสงค์จะบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ถูกสัมภาษณ์ก่อนทุกครั้ง กำหนดนัดหมายในการปฏิบัติการสัมภาษณ์ควรอยู่ในช่วงเวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม และ

ขั้นตอนที่ 6 การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Observations Participant) ซึ่งเป็นการสังเกตพฤติกรรมและการแสดงออกของฝ่ายต่าง ๆ ที่จะทำควบคู่กับการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยการสังเกตจะเป็นการบันทึกข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ศึกษาเอง เพื่อนำข้อมูลที่ได้นำไปวิเคราะห์ประกอบกับการสรุปผลการวิจัยต่อไป

ขั้นตอนที่ 7 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาทั้งในเชิงเอกสาร (Documentary Research) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การปฏิบัติการกระบวนการเชิงพื้นที่แบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์โดยการสรุปตามสาระสำคัญด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้เพื่อให้เห็นองค์ประกอบตามลักษณะข้อมูลโดยอาศัยข้อมูลเชิงคุณภาพมาประกอบการวิเคราะห์และสังเคราะห์ตามลำดับต่อไป

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สภาพปัญหาการละเมิดพระวินัยในจังหวัดอุบลราชธานีปัจจุบันที่ยังคงทับถมมา ยาวนานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันเป็นผลจากหลายปัจจัยที่สอดคล้องกัน ทั้งในเชิงโครงสร้างและเชิงพฤติกรรม ยั่งยืน ทั้งนี้เนื่องจากยังสามารถพบเห็นพฤติกรรมที่เข้าข่ายการละเมิดพระวินัยในหมู่พระภิกษุสงฆ์ได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดในการบังคับใช้มาตรการควบคุม รวมถึงประสิทธิภาพของกลไกกำกับดูแลในระดับ คณะสงฆ์ และระดับวัดที่ยังไม่สามารถป้องกันหรือลดปัญหาได้อย่างครอบคลุมและยั่งยืน สาเหตุหลักที่สำคัญของ การละเมิดพระวินัยของพระภิกษุมาจากการขาดสติปัญญา กระทำโดยไม่รู้ กระทำไปโดยขาดการพิจารณาไตร่ตรอง หรือกระทำลงไปโดยขาดสติ โดยส่วนมากจะเกิดกับพระภิกษุผู้บวชใหม่ซึ่งอาจเห็นได้ว่าการกระทำทั้งหมดขาดสติ ส่วนพระภิกษุผู้บวชใหม่อาจกระทำลงไปเพียงเพราะขาดปัญญา ในส่วนการแก้ไขปัญหาก็จำเป็นต้องอาศัยการ บูรณาการระหว่างพระวินัยดั้งเดิมกับกลไกทางกฎหมายและระบบบริหารจัดการสมัยใหม่ การดำเนินการต้องเน้น ความโปร่งใส ความสม่ำเสมอและประสิทธิภาพขององค์กรสงฆ์ทุกระดับพร้อมทั้งสร้างระบบคัดกรองและติดตามที่ เข้มแข็งหากสามารถดำเนินการเหล่านี้ได้อย่างจริงจัง ย่อมส่งผลให้สังคมสงฆ์กลับคืนสู่ความมั่นคงในพระวินัยและ คืนความศรัทธาให้แก่พุทธศาสนิกชนในวงกว้างได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ในปัจจุบันจังหวัดอุบลราชธานีมีแนวทางการป้องกันการละเมิดพระวินัยของ พระภิกษุในด้วยการอาศัยทั้งในส่วนของพระธรรมวินัย และความร่วมมือจากทุกภาคส่วนร่วมกันในการจัดการแก้ไข ปัญหาร่วมกัน ทั้งหน่วยงานทางศาสนา หน่วยงานรัฐ ภาคสังคม และตัวพระภิกษุเอง โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้าง สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการรักษาพระวินัยและยกระดับคุณธรรมของพระภิกษุให้เป็นที่เคารพศรัทธาของ พุทธศาสนิกชน แนวทางดังกล่าวสามารถจำแนกได้เป็น 2 มิติหลัก คือ

1. ปัจจัยภายนอกหมายถึงมาตรการควบคุม กำกับ และตรวจสอบจากองค์กรภายนอกคณะสงฆ์ โดยเฉพาะภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างกรอบและกลไกเพื่อป้องกันการละเมิด พระวินัย เช่น มาตรการทางกฎหมาย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์และกฎหมายอาญาเป็นเครื่องมือสำคัญในการ กำกับดูแลคณะสงฆ์ โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาส ผู้แทนนิติบุคคล ไวยาวัจกร และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อรักษา ระเบียบวินัยและการบริหารจัดการทรัพย์สินของวัด การตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจการมีกลไกตรวจสอบอย่าง เป็นระบบจะช่วยป้องกันการใช้อำนาจในทางมิชอบ รวมถึงการติดตามการปฏิบัติหน้าที่ของพระสงฆ์ในทุกระดับ ในส่วนข้อควรระวังในการปรับแก้กฎหมายใหม่หรือพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ฉบับใหม่แม้ว่ากฎหมายจะเป็น เครื่องมือสำคัญในการควบคุมพฤติกรรม แต่การตรากฎหมายเพิ่มโดยไม่จำเป็นอาจสร้างภาระและความซ้ำซ้อนต่อ การปกครองคณะสงฆ์ กฎหมายปัจจุบันหากบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพก็เพียงพอแล้ว ดังนั้น ควรมุ่งเน้นการใช้ กฎหมายที่มีอยู่ร่วมกับหลักพระพุทธศาสนา เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างข้อบังคับทางโลกและข้อวัตรปฏิบัติทาง ธรรม

2. ปัจจัยภายในคือปัจจัยที่เกิดจากตัวพระภิกษุเอง ซึ่งเกี่ยวข้องกับสภาพจิตใจ คุณธรรม และการ ปฏิบัติตามพระธรรมวินัย ปัญหาหลักที่พบหลักๆคือ พระภิกษุเองการขาดปัญญาและสติ เมื่อขาดการพิจารณา อย่างรอบคอบและการระลึกถึงตนเอง ย่อมเปิดโอกาสให้กิเลสครอบงำเมื่อถูกกิเลสครอบงำการกระทำภายหลังก็จะ

ขาดความละเอียดรอบคอบและความเกรงกลัวต่อผลของการทำผิด ซึ่งเป็นรากฐานของการกระทำที่ไม่สอดคล้องกับพระวินัย การปล่อยปละละเลยในการฝึกฝนตนเอง ขาดการสังวรระวังในศีล การภวานา และการศึกษาพระธรรม ส่งผลให้ความมั่นคงทางจิตใจลดลง เพื่อแก้ไขปัญหาเหล่านี้ มหาเถรสมาคมควรมีบทบาทเชิงรุกมากขึ้นทำหน้าที่เป็นองค์กรกลางด้านกฎหมายและธรรมวินัยของคณะสงฆ์ เปรียบเสมือนสำนักงานกฎหมายทางพระพุทธศาสนา และควรมีผู้เชี่ยวชาญด้านนิติศาสตร์และพระวินัยทำหน้าที่เป็นปากเสียงแทนคณะสงฆ์ในระดับชาติ เพื่อปกป้องและธำรงไว้ซึ่งเกียรติภูมิของพระพุทธศาสนา

วัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า จากการหาแนวทางป้องกันการละเมิดพระวินัยสามารถจำแนกออกเป็น 2 แนวทางสำคัญ ได้แก่ด้านกฎหมาย มุ่งเน้นการบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่ให้เคร่งครัดและมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มจากการกำกับดูแลพระภิกษุในทุกลำดับชั้น พร้อมระบบติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้พระภิกษุรักษาวินัย เช่นเดียวกับการบริหารงานของระบบราชการ และด้านหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เน้นการปลูกฝังศีล สมาธิและปัญญาอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นแก่นสำคัญของการดำรงตนในเพศบรรพชิต ระดับปุชนควรยึดการรักษาศีลเป็นพื้นฐาน เพื่อให้เป็นผู้ที่ควรแก่การเคารพและเป็นแบบอย่างแก่พุทธศาสนิกชน

อภิปรายผลการวิจัย

1. พบว่า การป้องกันการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุในจังหวัดอุบลราชธานีต้องอาศัยความร่วมมือในการควบคุมดูแลจัดการ ทั้งนี้เป็นเพราะต้องเริ่มต้นตั้งแต่กลุ่มพระอุปัชฌาย์ผู้มีสิทธิในการบวชพระสงฆ์ด้วยการคัดกรองบุคคลผู้ที่เข้ามารับการอุปสมบทด้วยการตรวจสอบสอบถามถึงพฤติกรรมส่วนบุคคลของผู้ที่จะรับการอุปสมบทว่าเป็นอย่างไร หากผู้สมัครอุปสมบทมีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อพระพุทธศาสนาควรกำหนดกระบวนการในการฝึกตนให้พร้อมด้วยการให้อยู่ศึกษาธรรมวินัยฝึกฝนตนเองภายในวัดตามระยะเวลาที่เหมาะสมตามดุลยพินิจของเจ้าอาวาสหรือหัวหน้าสำนักสงฆ์ จนกว่าจะพึงเห็นสมควรในศรัทธาความมุ่งมั่นในการบวชเพื่อเข้ามาดำรงตนเองที่ดีในตามหลักพระวินัยได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ศีลภาวนาเคราะห้ปัญหาการบวชในสังคมไทยปัจจุบัน ของพระทอง ธมฺมโก (ปานทอง) (2553) พบว่า การบวชเข้ามาในปัจจุบันผู้เข้ามาในร่มผ้ากาสาวพัสตร์ย่อมมีความคิด พฤติกรรมที่แตกต่างกัน ดังนั้น พระอุปัชฌาย์ควรมีมาตรการในการตรวจสอบผู้ที่เข้ามามบวช รวมถึงต้องให้ได้เรียนรู้หลักของพระพุทธศาสนาทั้งภาคปริยัติและภาคปฏิบัติก่อนเข้ามามบวชในพระพุทธศาสนาเพื่อป้องกันการทำให้พระศาสนาเสื่อมเสีย

2. พบว่า นอกจากนี้ในกระบวนการจัดการผู้พระสงฆ์ผู้ละเมิดพระวินัยในจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งนี้เป็นเพราะคณะสงฆ์จะต้องร่วมมือต่อการใช้กฎหมายจัดการร่วมกับพระวินัยในกรณีที่การกระทำผิดนั้นมีความผิดทางกฎหมายร่วมด้วยเพื่อให้การจัดการนั้นเป็นไปตามระบบที่พึงเป็นเกิดการบูรณาการจัดการกับพระสงฆ์ที่มีความผิดในการละเมิดกฎหมายสังคมหรือบ้านเมืองร่วมด้วยเพื่อให้รับโทษในสิ่งที่ทำให้พุทธศาสนาเสื่อมเสีย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง “กระบวนการดำเนินคดีพระสงฆ์ที่พึงประสงค์ในสังคมไทยยุคปัจจุบัน” ของนายสุรพงษ์ สิทธิกรณ (2562) พบว่า ในกระบวนการดำเนินคดีพระสงฆ์ในสังคมไทยยุคปัจจุบันควรร่วมลงโทษในส่วนภิกษุที่มีโทษทาง

กฎหมายร่วมด้วยหลังจากการรับโทษสูงสุดในพระธรรมวินัยที่มีเพียงแค่การให้สึกออกจากสังคมสงฆ์หรือปรับอาบัติเพียงแค่ขับออกจากหมู่คณะเพียงเท่านั้นเพื่อให้เกิดมาตรการในการที่มีผลมากกว่าความรับผิดชอบทางพระธรรมวินัยเพียงฝ่ายเดียวทั้งที่การกระทำบางอย่างบางกรณีนั้นมีโทษความผิดทางกฎหมายร่วมด้วย หรือมีโทษที่สอดคล้องกับผลของการกระทำที่ไม่ดีหรือก่อให้เกิดผลการกระทำให้เกิดความเสียหายต่อพระพุทธศาสนาพร้อมกับโทษทางกฎหมายด้วย สอดคล้องกับ (พระมหาเสรีชน นริสโร, 2558) กล่าวว่า ในการนำกฎหมายธรรมชาติคือกฎเกณฑ์ของการดำเนินชีวิตร่วมกันอิงอาศัยเหตุผลถูกต้องตามหลักธรรมชาติและความยุติธรรมทางสังคมมาเติมเต็มบรรทัดฐานของกฎหมายที่มีต่อบุคคลในสังคม เช่น พระวินัยที่ห้ามพระสงฆ์จับเงิน เมื่อบูรณาการพระวินัยและนิติปรัชญาเข้าด้วยกัน อุบาสกอุบาสิกาผู้มีศรัทธาถวายเงินแก่พระสงฆ์พึงกระทำด้วยปัญญา พระสงฆ์จับเงินเท่าที่จำเป็นไม่จับเงินเพื่อจับจ่ายเช่นเดียวกับผู้ครองเรือน ทั้งต้องปลงอาบัติคือตระหนักรู้ว่าไม่ตรงตามพระวินัย ไม่เหมาะสำหรับผู้ ไม่มีเรือน ทั้งฝึกตนเองให้มีคุณค่า ทำนิพพานให้แจ้ง นอกจากนี้แล้ว อุบาสกอุบาสิกาอุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนาไม่ควรจัดหาของประณีตเกินความจำเป็นแก่การดำรงตนผู้ไม่มีเรือน

3. พบว่า สิ่งสำคัญที่สุดในการป้องกันการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุในจังหวัดอุบลราชธานีเมื่อมองโดยรอบด้านแล้วพบว่าแท้จริงอยู่ในส่วนของข้อประพฤติปฏิบัติพระวินัย ทั้งนี้เป็นเพราะเป็นสิ่งที่พระสงฆ์นั้นจะต้องพึงปฏิบัติเอง เพราะแม้จะมีข้อบัญญัติ มีศีล มีกฎหมาย ข้อห้ามต่างๆ แต่หากภิกษุนั้นจิตที่ศรัทธาเชื่อฟังแล้วก็พึงกระทำการละเมิดอยู่ดี เพราะฉะนั้นการปลูกศรัทธา ปลูกปัญญา หรือแนวทางที่ดีไม่ให้เกิดการละเมิดพระวินัยพระภิกษุนั้นจะต้องได้รับการดูแลหรือการส่งเสริมการศึกษาที่ดีตามหลักพระพุทธศาสนาที่เรียกว่าไตรสิกขา เพื่อสร้างภูมิธรรม ภูมิศรัทธา ภูมิปัญญา ที่ดีด้วยการที่จะต้องมียกยาดมิตที่ได้นำสู่แนวทางนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2543) บุคคลที่ช่วยชี้แนะแนวทาง ชักจูงตลอดจนแนะนำสั่งสอนชักนำผู้อื่นให้ดำเนินชีวิตที่ดีงามให้ประสบผลดีและความสุข ให้เจริญก้าวหน้า ให้พัฒนาในธรรม แม้จะเป็นบุคคลเสมอกัน หรือเป็นมารดาบิดาครูอาจารย์ตลอดทั้งพระสงฆ์จนถึงพระพุทธเจ้า ก็นับว่าเป็นเพื่อน แต่เป็นเพื่อนใจดีหรือเพื่อนมีธรรม เรียกว่า กัลยาณมิตร แปลว่า “มิตรดีงาม” กัลยาณมิตรมีคุณสมบัติที่เรียกว่า กัลยาณมิตรธรรม

อภิปรายผลการวิจัย การป้องกันการละเมิดพระวินัยของพระสงฆ์ในจังหวัดอุบลราชธานีเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินงานทั้งในเชิงโครงสร้างการบริหารจัดการและเชิงจิตใจของพระภิกษุเอง เริ่มจากการคัดกรองผู้บวช การบูรณาการกระบวนการจัดการทางพระวินัยและกฎหมายมาร่วมกัน ตลอดจนการพัฒนาตนของภิกษุผ่านการศึกษาและการมีสังคมสงฆ์ที่เป็นกัลยาณมิตรมีความหวังดีต่อกัน แนะนำกันส่งเสริมไปในทิศทางที่ดี หากทุกภาคส่วนดำเนินการร่วมกันอย่างเป็นระบบ ย่อมช่วยให้พระพุทธศาสนาดำรงอยู่ด้วยความมั่นคงและเป็นที่ศรัทธาของสังคมสืบไป ในปัจจุบันการป้องกันและจัดการกับการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุในจังหวัดอุบลราชธานีเป็นประเด็นที่สำคัญและซับซ้อนเนื่องด้วยสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงรวมถึงโครงสร้างการปกครองคณะสงฆ์ที่ต้องพึงพาทั้ง พระวินัย กฎหมายบ้านเมืองและบทบาทของคณะสงฆ์เอง โดยสามารถจำแนกปัญหาและอุปสรรคออกเป็น 3 ด้านหลัก คือ ปัญหาการบังคับใช้พระวินัย ปัญหาด้านกฎหมายและปัญหาด้านกระบวนการจัดการ

1. ด้านการบังคับใช้พระวินัย แม้พระธรรมวินัยจะเป็นหลักการสำคัญที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้เพื่อฝึกอบรมภิกษุให้ดำรงอยู่ในธรรมแต่กลับพบว่าการละเมิดพระวินัยยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะจากภิกษุที่ขาดการอบรม ขาดความรู้และขาดการฝึกฝนพระวินัยอย่างแท้จริง ความศรัทธาโดยไม่ประกอบด้วยปัญญากลายเป็นปัจจัยให้เกิดการประพฤติดิวินัยโดยไม่รู้ตัว อีกทั้งการขาดพระอุปัชฌาย์ที่เข้มงวดในบทบาทของการสอนและดูแล ทำให้พระภิกษุใหม่จำนวนหนึ่งไม่มีความตระหนักในข้อวัตรปฏิบัติที่พึงมี

2. ด้านกฎหมาย เป็นอีกหนึ่งอุปสรรคที่สำคัญเนื่องจากพระวินัยมิใช่กฎหมายรัฐจึงไม่สามารถบังคับใช้ในเชิงกฎหมายได้โดยตรง เช่นการรับเงินของพระภิกษุแม้จะผิดพระวินัยแต่ไม่ผิดกฎหมายบ้านเมือง อีกทั้งขอบเขตอำนาจของรัฐที่จำกัด ไม่สามารถแทรกแซงกิจการคณะสงฆ์ได้โดยตรงเว้นแต่มีผลกระทบในวงกว้างส่งผลให้หลายกรณีที่พระภิกษุล่วงละเมิดยังไม่สามารถจัดการได้อย่างทันที่ที่ประกอบกับกฎหมายบางฉบับยังมีความคลุมเครือไม่สามารถครอบคลุมพฤติกรรมผิดวินัยบางประเภทได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ด้านกระบวนการจัดการ ปัญหาสำคัญคือการขาดกระบวนการตรวจสอบภายในที่เข้มแข็งไม่มีกระบวนการร้องเรียนหรือกระบวนการที่มีความโปร่งใส วัดจำนวนมากขาดการลงอุโบสถหรือการรักษาข้อวัตรปฏิบัติอย่างจริงจัง พระภิกษุไม่เตือนกันเองเพราะเกรงใจหรือขาดความกล้า เจ้าอาวาสหรือพระสังฆาธิการในบางพื้นที่ยังละเลยต่อหน้าที่หรืออาจช่วยเหลือปกป้องผู้กระทำผิดส่งผลให้การจัดการภายในเป็นไปอย่างล่าช้าขาดประสิทธิภาพ อีกทั้งเมื่อพระที่ถูกสึกออกไปแล้วยังสามารถกลับมาใช้อำนาจในวัดได้ในบางกรณีส่งผลให้ไม่สามารถควบคุมพฤติกรรมซ้ำซากได้อย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ได้มีการเสนอแนวทางในการป้องกันปัญหาเหล่านี้อย่างเป็นระบบโดยเริ่มจากการปลูกฝังคุณธรรมภายในจิตใจภิกษุ ผ่านการเจริญหิริโอตตปปะ การมีสติสัมปชัญญะและการตระหนักในสมณสัญญาควบคู่กับการเสริมบทบาทของพระสังฆาธิการให้เป็นต้นแบบมีความเข้มแข็งในการแนะนำและตักเตือน พร้อมทั้งส่งเสริมให้ฆราวาสและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลและสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับพระวินัยอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ยังเสนอให้ปรับปรุงพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ให้มีมาตรการควบคุมที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น การกำหนดให้พระภิกษุต้องสังกัดวัดอย่างชัดเจน กล่าวโดยสรุปการป้องกันการละเมิดพระธรรมวินัยจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภิกษุผู้ปฏิบัติ คณะสงฆ์ผู้ดูแล ฝ่ายฆราวาสและรัฐผู้สนับสนุนด้านโครงสร้างกฎหมายเพื่อให้พระพุทธศาสนายังคงความบริสุทธิ์และเป็นหลักแห่งการพัฒนาจิตใจของสังคมไทยต่อไปอย่างมั่นคงและยั่งยืน กระบวนการทั้งหมดนี้ต้องอาศัยความร่วมมือของคณะสงฆ์ การมีผู้นำสงฆ์ที่ตั้งมั่นใน ธรรมวินัยและความตระหนักร่วมกันในหมู่ภิกษุสงฆ์ถึงบทบาทของตนในฐานะผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา หากทุกฝ่ายร่วมมือกันอย่างจริงจัง การละเมิดวินัยก็จะลดน้อยลงและพระพุทธศาสนาจะคงอยู่ในสภาพอันบริสุทธิ์และ นำเลื่อมใสต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาแนวทางการป้องกันการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุในจังหวัดอุบลราชธานี ผู้ศึกษาพบองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดขึ้นจากการศึกษา ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1: ระบบเพื่อการป้องกันการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การป้องกันการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุในจังหวัดอุบลราชธานีต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ โดยเชื่อมโยงองค์ความรู้ด้านพระธรรมวินัย กฎหมายสมัยใหม่ และการบริหารจัดการคณะสงฆ์ในระดับพื้นที่อย่างกลมกลืน ประเด็นสำคัญเริ่มจากกระบวนการคัดสรรผู้บวชซึ่งเป็นด่านแรกในการรักษาคุณภาพของพระสงฆ์ ผู้บวชจำเป็นต้องผ่านการประเมินทั้งพฤติกรรม เจตนา และความพร้อมทางธรรม โดยพระอุปัชฌาย์ควรดำเนินการตรวจสอบอย่างรอบด้าน และอาจให้ผู้มีความเสี่ยงได้ทดลองศึกษาและปฏิบัติธรรมก่อน เพื่อให้การอุปสมบทมีความหมายเชิงคุณธรรมอย่างแท้จริงตามหลักไตรสิกขา ในขณะเดียวกัน การจัดการปัญหาพระสงฆ์ต้องคำนึงถึงกฎหมายบ้านเมืองที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะพระราชบัญญัติคณะสงฆ์และกฎหมายอาญาที่ใช้บังคับกับพระภิกษุเช่นเดียวกับประชาชนทั่วไป เมื่อพระภิกษุกระทำความผิดร้ายแรง จำเป็นต้องใช้ทั้งกระบวนการลงอาบัติตามพระวินัยควบคู่กับการบังคับใช้กฎหมายภายนอก เพื่อสร้างมาตรฐานความรับผิดชอบที่ชัดเจน โปร่งใส และตอบสนองต่อความคาดหวังของสังคม สำหรับจังหวัดอุบลราชธานี การแก้ไขปัญหาการละเมิดพระวินัยต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างคณะสงฆ์ หน่วยงานรัฐ และชุมชน ทั้งในด้านการตรวจสอบ การกำกับดูแลและการจัดการกรณีพิพาทวินัย นอกจากนี้ การพัฒนาจิตใจภายในของพระสงฆ์ผ่านการศึกษา การอบรม และการมีสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยกัลยาณมิตรยังเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างภูมิธรรม ป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง และคงไว้ซึ่งความสง่างามของสมณเพศ

ในปัจจุบันระบบการป้องกันการละเมิดพระวินัยพบเห็นการละเมิดพระวินัยอยู่บ่อยครั้ง การควบคุมพฤติกรรมของพระภิกษุสงฆ์ แต่ในบริบทของสังคมยุคปัจจุบันยังพบว่าการใช้พระวินัยในการป้องกันการละเมิดยังคงอยู่ในระดับนามธรรมมากกว่าการบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรม ปรากฏการณ์การละเมิดพระวินัยยังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง บางกรณียิ่งทวีความรุนแรงขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวในกระบวนการป้องกันและ

ควบคุมอย่างเป็นระบบสาเหตุประการหนึ่งของการละเมิดพระวินัย คือ ผู้ที่เข้ามาบรรพชาอุปสมบทในพระพุทธศาสนาในปัจจุบันมีศรัทธาแต่ขาดปัญญา เมื่อเข้าสู่สมณเพศแล้วไม่ศึกษาพระวินัยหรือข้อวัตรปฏิบัติของสงฆ์ ขาดการอบรมจาก พระอุปัชฌาย์อย่างเข้มงวด ทำให้ไม่ตระหนักถึงความสำคัญของพระวินัย อันเป็นรากฐานของชีวิตนักรบวช

นอกจากนี้ ยังมีปัญหาด้านเจตนาในการบวช บางรายบวชเพื่อผลประโยชน์ทางโลก ไม่ใช่เพื่อการศึกษาและปฏิบัติธรรมอย่างแท้จริง ในด้านกฎหมาย มีความท้าทายสำคัญที่กระทบต่อการบังคับใช้พระวินัยอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากพระวินัยเป็นกฎของศาสนา มิใช่กฎหมายของรัฐ การละเมิดบางประการ เช่น การกระทำที่เป็นอาบัติปาราชิก แม้จะผิดทางพระวินัยอย่างร้ายแรง แต่ไม่ได้ผิดกฎหมายบ้านเมือง จึงไม่สามารถนำบทบัญญัติของกฎหมายมาบังคับใช้ได้โดยตรง หน่วยงานของรัฐเองก็มีข้อจำกัดในการแทรกแซงกิจการของสงฆ์ โดยเฉพาะในกรณีที่ไม่มีความกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม ส่วนอำนาจในการจัดการภายในคณะสงฆ์ส่วนใหญ่เป็นของ มหาเถรสมาคมตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ซึ่งทำให้เกิดความล่าช้าและขาดความโปร่งใสในการจัดการนอกจากนี้ ยังพบปัญหาด้านกระบวนการจัดการภายในองค์กรสงฆ์เองอย่างชัดเจน ทั้งในด้านการป้องกันและการตรวจสอบ พระภิกษุจำนวนไม่น้อยขาดความรู้ในพระวินัยเนื่องจากระบบการศึกษาที่ไม่ทั่วถึงบางวัดไม่มีครูสอนไม่มีการอบรมก่อนหรือหลังการบวชอย่างต่อเนื่องรวมทั้งกิจวัตรพื้นฐาน เช่น การปลงอาบัติหรือการทำวัตรสวดมนต์ก็ไม่ถูกนำมาใช้ในการฝึกฝนพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ

กระบวนการตรวจสอบก็ยังไม่มีความเข้มแข็ง พระภิกษุจำนวนมากไม่กล้าเตือนหรือชี้แนะกันเองเพราะเกรงใจ ขาดกลไกการร้องเรียนที่ชัดเจนและระบบการตรวจสอบเชิงรุก หน่วยงานภาครัฐที่สนองงานคณะสงฆ์ เช่น สำนักงานพระพุทธศาสนา ก็ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ทั่วถึงทุกวัด การดำเนินการแก้ไขปัญหาส่วนใหญ่จึงขึ้นอยู่กับเจ้าอาวาสหรือเจ้าคณะผู้ปกครอง ซึ่งบางครั้งอาจขาดความกล้าหาญในการตัดสินใจ หรืออาจมีอคติส่วนตัวกับ พระผู้กระทำผิด ยิ่งไปกว่านั้นการไม่มีมาตรการลงโทษที่เด็ดขาด เช่น การไม่ถอดถอนพระที่กระทำอาบัติปาราชิก หรือการช่วยกันปกปิดในหมู่สงฆ์ ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้กระบวนการจัดการไม่มีประสิทธิภาพ

กระบวนการทางวินัยของคณะสงฆ์ยังติดอยู่ในระบบราชการที่ล่าช้า ขาดความคล่องตัวและไม่มีระบบติดตามผู้ที่เคยละเมิดให้ห่างจากวงการสงฆ์อย่างถาวร ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการกระทำผิดซ้ำซากอย่างไม่สามารถควบคุมได้ แต่สิ่งหนึ่งที่ชัดเจนที่ได้จากการศึกษาการป้องกันการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุในจังหวัดอุบลราชธานีที่ถือเป็นองค์ความรู้ที่ชัดคือระบบกระบวนการในการจัดการของพระภิกษุสงฆ์ในระดับจังหวัดที่มีกระบวนการในการแก้ปัญหาจัดการกับภิกษุที่ละเมิดพระธรรมวินัยที่เห็นได้ถึงกระบวนการอย่างเป็นขั้นตอนได้ดังต่อไปนี้ คือ

ระดับที่ 1 เมื่อเหตุร้องเรียนหรือมีผู้ร้องเรียนมีปัญหาและเหตุการณ์ระดับจังหวัด

ระดับที่ 2 สอบสวนหาข้อมูล ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุคคลหรือเหตุที่เกิดขึ้น

ระดับที่ 3 จัดทำรายงานถึงพระสังฆาธิการเป็นชั้นๆ ไปให้ท่านได้รับรู้รับทราบกับเหตุการณ์

ระดับที่ 4 นำตัวพระภิกษุผู้ถูกร้องเรียนมาซักถามเกี่ยวกับเหตุการณ์ความผิดที่ได้กระทำหรือละเมิดไป

ระดับที่ 5 ประชุมพิจารณาบทลงโทษโดยสมควรแก่เหตุและเทียงธรรมแก่พระภิกษุผู้ถูกร้องเรียน

ระดับที่ 6 จัดทำรายงานถึงพระสังฆาธิการเป็นชั้นๆ ไป เช่น เจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะ

จังหวัด ให้ท่านได้รับรู้รับทราบเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการ การพิจารณาการลงโทษแก่
พระภิกษุผู้กระทำความผิดละเมิดพระวินัย

ในกระบวนการพิเศษเป็นการจัดการโดยชุมชน สังคม และกฎหมายของรัฐต่อการละเมิดพระวินัยของ
พระภิกษุในจังหวัดอุบลราชธานี ที่พอสรุปได้ดังต่อไปนี้ 1) มีเหตุการณ์ละเมิดพระวินัย ชาวบ้านแจ้งต่อกลุ่มผู้
ศรัทธา หรือต่อผู้มีอำนาจทางกฎหมาย เช่น ตำรวจ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน นายอำเภอ 2) ไตร่สวนพระภิกษุหาข้อเท็จจริง
3) ในกระบวนการลงโทษ เกิดขึ้นได้ใน 2 รูปแบบ 1) ลงโทษโดยกลุ่มผู้ศรัทธาด้วยการขับไล่ออกจากเขตวัด การ
ไม่ให้การอุปถัมภ์ และการให้ลาสิกขาออกจากเพศบรรพชิต 2) ลงโทษโดยกฎหมายด้วยการบังคับตามตัวบท
กฎหมายที่บัญญัติไว้ อย่างไรก็ตามในกระบวนการจัดการพิเศษต่อผู้ละเมิดพระวินัย เช่นนี้ อาจเกิดขึ้นตามแต่เจตคติ
ของกลุ่มบุคคล ชุมชน สังคมที่เจอไปด้วยคติความเชื่อจารีตประเพณีวิถีสังคมร่วมในเกณฑ์การพิจารณาตัดสินต่อผู้
ละเมิดพระวินัยในพระพุทธศาสนาด้วยเหตุผลที่ยึดถือแตกต่างจากกรอบพระธรรมวินัยนั่นเอง ในทัศนะส่วนตัว
ผู้วิจัยเห็นว่า ในบางกรณีนั้นอาจไม่ตรงกับการลงโทษต่อพระภิกษุผู้ละเมิดพระธรรมวินัย แต่กลับถูกลงโทษไปตาม
ความพึงประสงค์ของกลุ่มบุคคล ชุมชน สังคมนั้นๆ ตัวอย่างเช่น กรณีพระภิกษุตีเมีย โดยปกติตามพระวินัยปรับ
เพียงอาบัติปาจิตตีย์ แต่ในกลุ่มบุคคล ชุมชน สังคมอาจถูกมองเหมือนพระภิกษุรูปนั้น ต้องอาบัติปาราชิกหรือถูก
ขับไล่ลงโทษถึงขั้นให้ลาสิกขา แต่ในกรณีกลับกันพระภิกษุนั้นกระทำผิดพระวินัยแต่ถูกใจ ถูกจารีต วิถีทางสังคม
นั้นๆ กลับไม่เป็นสิ่งผิดหรืออาบัติใดๆ จากกลุ่มบุคคล ชุมชน สังคมนั้นๆ เลยกล่าวโดยสรุป แม้ว่าพระวินัยจะเป็น
รากฐานแห่งความบริสุทธิ์ของพระพุทธศาสนา แต่ในปัจจุบันการปฏิบัติและบังคับใช้พระวินัยยังเผชิญกับปัญหา
และอุปสรรคทั้งจากภายในองค์กรสงฆ์และจากข้อจำกัดของกฎหมายรัฐ การแก้ไขจึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่าง
คณะสงฆ์ รัฐ และพุทธศาสนิกชนในการสร้างระบบการศึกษา ตรวจสอบ และลงโทษที่เข้มแข็ง โปร่งใส และ
สอดคล้องกับบริบทของสังคมยุคใหม่

สรุป

จากการศึกษาพบว่าในเบื้องต้นการป้องกันการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุนั้นโดยเจ้าคณะในแต่ละระดับ
ควรรับผิดชอบดูแลพื้นที่ในเขตปกครองของตนโดยมีเจ้าอาวาสดูแลภายในวัด พระอุปัชฌาย์ดูแลศิษย์ที่อุปสมบท
และเจ้าคณะภาคดูแลคณะสงฆ์ทั้งภาค ภายใต้กรอบพระวินัย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์และมติมหาเถรสมาคมซึ่ง
ล้วนเป็นกลไกหลักในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัดและภาครัฐ โดยให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจ
อย่างเหมาะสม มีการปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัดโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักพระวินัยและแนวทางที่ไม่ขัด
ต่อกฎหมายบ้านเมืองทั้งนี้เพราะพระธรรมวินัยเป็นรากฐานแห่งความบริสุทธิ์ของพระพุทธศาสนา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยพบว่า ปัญหาการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุในจังหวัดอุบลราชธานีปัจจุบันมิได้เป็นเพียงปัญหาภายในหมู่สงฆ์เท่านั้น แต่ยังเป็นภาพสะท้อนของค่านิยมของชาวพุทธจังหวัดอุบลราชธานีร่วมสมัยที่เริ่มอ่อนแอในด้านศรัทธา ความเคารพต่อหลักธรรมและการใช้เหตุผลทางศาสนา การขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำกับดูแลพระสงฆ์และการไม่กล้าตรวจสอบพฤติกรรมที่ผิดวินัย ล้วนทำให้ปัญหาดังกล่าวดำรงอยู่ยาวนานและทวีความรุนแรงขึ้น การแก้ไขปัญหาจึงต้องดำเนินควบคู่ทั้งในระดับคณะสงฆ์ สังคม และหน่วยงานทางพระพุทธศาสนา ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำไปใช้ดำเนินการ ดังนี้ มหาเถรสมาคม ควรออกกฎระเบียบการลงโทษสำหรับพระภิกษุผู้ทำความผิดที่ชัดเจนตรงไปตรงมา โดยมีการลงโทษอย่างแท้จริงและมีมาตรการให้พระสงฆ์สำนึกผิด พระวินยธิการการตรวจตรา แนะนำ ตักเตือน และชี้แจงให้พระภิกษุสามเณรปฏิบัติตามพระธรรมวินัย อย่างเคร่งครัดอยู่ประจำ มีการตรวจประวัติอาชญากรรมการอุปสมบททุกครั้ง และ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ควรออกตรวจวัด จำนวนพระภิกษุ ค่าใช้จ่ายในวัด จัดทำประวัติอยู่ทุกเดือนสำหรับพระภิกษุผู้ทำผิดส่งถึงพระสังฆาธิการ พระอุปัชฌาย์ให้ดำเนินการตามกฎหมายเพื่อป้องกันการบวชซ้ำๆ ผลักดันการออกกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องพระศาสนาทุกด้าน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นหัวข้อเกี่ยวกับ

2.1 ควรศึกษาเรื่อง บทบาทของมหาเถรสมาคมในการแก้ปัญหาการละเมิดพระวินัยของพระสงฆ์ในสังคมไทย เพราะจะได้เข้าใจอำนาจบทบาทและอุปสรรคในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ อนึ่งมหาเถรสมาคมไม่ใช่เพียงมีความสำคัญต่อศาสนา แต่ยังมีคุณค่าทางสังคม การบริหารคณะสงฆ์ และออกกฎระเบียบต่อสาธารณะ เพราะช่วยอธิบายให้เห็นถึงการทำหน้าที่ของสถาบันศาสนาในฐานะองค์กรสาธารณะและมีบทบาทต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมไทย

2.2 ควรศึกษาเรื่อง การศึกษาเชิงวิเคราะห์กระบวนการยุติธรรมทางพระวินัยตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท เพราะจะได้เข้าใจถึงแนวทางกลยุทธ์ในการดำเนินการและแก้ปัญหาเกี่ยวกับพระภิกษุผู้ละเมิดพระวินัยโดยตั้งอยู่บนพื้นฐานหลักพระวินัย ซึ่งมีลักษณะเป็นระบบการจัดระเบียบพฤติกรรมของพระภิกษุให้เป็นไปตามหลักพระวินัยที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อรักษาความสงบงดงามของสงฆ์และศรัทธาในสังคมชนบท ตลอดจนสร้างความสงบเรียบร้อยแก่สังคมโดยรวม ระบบนี้มีได้เป็นเพียงข้อกฎหมาย หากแต่เป็นแนวทางเชิงจิตวิญญาณที่เน้นการขัดเกลาตนเอง

2.3 ควรศึกษาเรื่อง บทบาทของพระวินยธิการในการแก้ปัญหาการละเมิดพระวินัยของพระสงฆ์ในสังคมไทย เพราะจะได้เห็นบทบาทเชิงเสริมสร้างศรัทธาและภาพลักษณ์คณะสงฆ์และพระศาสนา อนึ่งสำหรับพระวินยธิการเป็นกลไกสำคัญในการกำกับดูแลความเรียบร้อยของพระภิกษุสามเณรในคณะสงฆ์ไทย โดยทำหน้าที่คล้าย “ผู้บังคับใช้กฎหมาย” ควบคุมพระวินัย เป็นตัวกลางที่เชื่อมระหว่างหลักธรรมวินัยกับโครงสร้าง

การบริหารจัดการสมัยใหม่ บทบาทของพระวินยาธิการจึงมีนัยสำคัญต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการละเมิดพระวินัยในระดับสังฆมณฑลและสังคมส่วนรวม

จากการศึกษาแนวทางการป้องกันการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุในจังหวัดอุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุในจังหวัดอุบลราชธานี รวมถึงหาแนวทางการป้องกันการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุในจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อนำแนวทางมาป้องกันการละเมิดพระวินัยของพระภิกษุในจังหวัดอุบลราชธานี

บรรณานุกรม

- พระทนง ธมฺมโก (ปานทอง). (2553). *ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการบวชในสังคมไทยปัจจุบัน*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2543). *รู้จักพระไตรปิฎกเพื่อเป็นชาวพุทธที่แท้*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เติสสัน เพรสโปรดักส์.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2553). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 19). นนทบุรี: บริษัท เอส. อาร์. พรินติ้ง แมส โปรดักส์จำกัด.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2553). *กาลานุกรมพระพุทธศาสนาในอารยธรรมโลก*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ผลิธัมม.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2549). *พุทธวิธีในการสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: สหธรรมิกจำกัด.
- พระมหาเสรีชน นริสโร. (2558). *การป้องกันและแก้ไขปัญหาการละเมิดพระธรรมวินัยของพระสงฆ์ที่ส่งผลต่อวิกฤตศีลธรรมของชาวพุทธตามหลักนิติปรัชญา*. รายงานวิจัย สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2539). *การปกครองคณะสงฆ์ไทย*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธธรรม.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อดิศักดิ์ ทองบุญ. (2550). *วิเคราะห์อภิปรัชญาของครูทั้ง 6*. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: 70 ปี อุตรดิตถ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อติเทพ ทาผา. (2549). *การศึกษารูปแบบและกระบวนการแก้ปัญหาในพระพุทธศาสนาเถรวาท: ศึกษาเฉพาะกรณีอธิกรณสมณะ 7 และกฏนิคหกรรมของมหาเถรสมาคม*. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สุรพงษ์ สิทธิภรณ์. (2562). *กระบวนการการดำเนินคดีพระสงฆ์ที่พึงประสงค์ในสังคมไทยยุคปัจจุบัน*. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.